

www.limnos.org

La Llúdriga

Revista trimestral de Limnos - Associació de
Defensa del Patrimoni Natural del Pla de l'Estany

Núm. 71. Tardor 2006

La llúdriga torna a l'Estany

Sumari

Editorial

Noticiari faunístic

El seguiment de les caixes niu

La llúdriga torna a l'Estany de

Banyoles

Notícies

Breus amb humor, o no!

Activitats

PLA DIRECTOR I PARC NATURAL

Ja sabem que la proximitat a una contesa electoral, en aquest cas les eleccions al Parlament de Catalunya, provoca uns efectes de paràlització dels projectes i programes i genera interrogants sobre la seva continuïtat. Al Pla de l'Estany aquesta situació es manifesta clarament. Ni el Parc Natural de la Conca Lacustre de l'Estany de Banyoles ni el Pla director urbanístic del Pla de l'Estany podran ser una realitat abans de l'1 de novembre i, pel que sembla, s'han frenat o aturat fins que surti un nou govern.

Tant el Parc Natural, per protegir la conca lacustre, com el Pla director, per realitzar una ordenació urbanística supramunicipal, són instruments vitals pel futur de la comarca i responen a unes necessitats més que evidents i, per tant, seria un error identificar-los amb un determinat govern. Per això creiem que sigui quin sigui el resultat de les pròximes eleccions no hi ha cap excusa per aturar-los. Una altra cosa seran els continguts definitius que, òbviament, dependran de les opinions de les diverses administracions i, esperem-ho, de la societat civil.

Mentre aquests dos projectes no siguin una realitat cal evitar que puguin sorgir actuacions que els puguin posar en perill o hipotecar. En aquest sentit existeix el risc que el Pla director neixi coix. En efecte, a la lentitud de la seva tramitació (segons els primers calendaris ja hauria d'estar aprovat) s'hi ha afegit el procés d'aprovació, actualment en tramitació, de dos plans d'ordenació urbana municipal, el de Porqueres i el de Cornellà del Terri. Aquest fet és especialment greu ja que el Pla director difícilment podrà incidir sobre els plans ja aprovats de tal manera que aquells plantejaments que siguin contradictoris amb una ordenació global (per exemple en mobilitat, infraestructures, creixements urbans, protecció d'espais...) no podran ser corregits. A més Cornellà i Porqueres, pel seu paper central dins l'àrea urbana de Banyoles, esdevenen la clau per assolir una bona ordenació urbanística de la comarca.

Porqueres i Cornellà disposen de suficient sòl urbà per poder esperar mig any o un any a que es redacti el nou Pla director. No estem demanant que es llencin a la paperera els documents realitzats, ja que bona part del seu contingut pot ser acceptable, sinó que el supeditin al futur pla supramunicipal. En cas contrari correm el risc que, per pocs mesos, hipotequem la comarca per sempre més.

LIMNOS:
**Associació de Defensa
 del Patrimoni Natural
 del Pla de l'Estany**

Adreça postal:
 Plaça dels Estudis, 2
 (Edifici Museu Darder)
 17820 Banyoles
 Tel. 972 57 44 67

Ens trobareu a:
 Passeig de La Draga, 5-7
 (Escola de Natura de Banyoles)
 Tel 972 57 61 54
 (dimecres 6 a 8 del vespre)

Pàgina web:
www.limnos.org

e-mail:
limnos@limnos.org

La Llúdriga
 D.L.: GI 649-90

Impressió:
 Impremta Palmada

Imprès sobre paper reciclat

© dels autors

LIMNOS no ha de compartir necessàriament les opinions expressades en els articles signats pels seus autors.

El tiratge d'aquesta revista és de 500 exemplars, que s'envien als socis de LIMNOS i a altres entitats i la trobareu a la biblioteca municipal de Banyoles.

Han col.laborat en aquest número:
 Xavier Almanza, Jordi Burch,
 Carles Feo i Moisès Jordi.

Fotografia portada:
 Fotomuntatge a partir de foto
 de l'Estany
 (Moisès Jordi)

EdC **Ecologistes
 de Catalunya**

AMB LA
 COL.LABORACIÓ DE

ESPA

Diputació de Girona

LIMNOS

Citacions de fauna

NOTICIARI FAUNÍSTIC DEL PLA DE L'ESTANY DE L'1 DE JUNY AL 31 D'AGOST DE 2006

Noticiari naturalista del Pla de l'Estany. Trobareu totes les observacions detallades a l'apartat Noticiari de fauna de www.limnos.org

El noticiari d'aquest tercer trimestre de 2006 està ple de bones i esperançadores notícies, i podríem dir notícies amb majúscules, ja que són moltes les novetats que hem viscut en aquests darrers tres mesos. Primer va ser la notícia sobre els primers indicis comprovats de la presència de la llúdriga a l'Estany de Banyoles durant el mes de juny (rastres d'excrements a la riera d'en Morgat el 12.VI.06), i al cap d'unes setmanes s'iniciava el projecte d'introducció de la cigonya blanca a la comarca del Pla de l'Estany amb l'arribada de 16 exemplars el 12.VII.06 procedents de Lleida. Per acabar-ho d'arrodonir una altra espècie que està en expansió a la comarca, el cabirol, es veu a l'Estany de Banyoles al bosc de Can Morgat el 27.VII.06 (CFQ, XVP) per primer cop de forma segura. Fins ara, només havia estat observada en sectors més forestals de la comarca com a Sant Miquel de Campmajor. Finalment com si d'un presagi es tractés el més d'agost ha estat un dels millors mesos per a l'observació de cigonyes en migració.

Jordi Burch

Cigonyes introduïdes a la Puda

El mes de juny vam tenir una bona sorpresa quan es va capturar un exemplar jove de mallerenga d'aigua (1 ex. a la Puda el 18.VI.06, CFQ) fet que era la primera observació de l'espècie a l'Estany i la localització d'una nova localitat de cria confirmada per Catalunya. Destaquen en aquest mes les observacions d'ardèids com el martinet menut a l'estany (1 ex. el 2.VI.06 i un altre el 17.VI.06, CFQ), l'agró roig (1 ex. a l'estanyol Nou el 19.VI.06, MCL) o el martinet de nit al Fluvià (1 ex. a Vilert el 3.VI.06 i 1 ex. jove a Orfes el 9.VI.06, CFQ i QPR). Al Pla de Martís es van observar espècies interessants com l'arpella vulgar (1 femella el 3.VI.06, CFQ) o el falcó mostatxut (2 exs. el 3.VI.06,

CFQ), i a sobre la riera d'en Morgat es va veure una àguila marcenca (1 ex. el 7.VI.06, CFQA, KRXA, MCL,...). No s'ha pogut comprovar la nidificació de la fotja a l'Estany tot i veure's durant tot el mes, en canvi, sí que van criar molt probablement els corriols petits a la nova llacuna dels Amaradors (2 exs., un covant els ous sobre el terra el 15 i 17.VI.06, CFQ) vistos durant tot el mes a la zona, i també una parella al riu Fluvià a Vilert (2 exs. el 3.VI.06, CFQ). Finalment el 14 de juny s'omplia d'aigua la segona llacuna nova del projecte Life, la de l'Artiga, i aviat ja va oferir moltes observacions, com de camesllargues (9 exs. el 28.VI.06, MCL), de corriol petit (1 ex. el 17.VI.06, XVP, i també el 27 i 28.VI.06, XVP, PGX), de xivita (2 ex. el 17 i el 29.VI.06; i 3 exs. el 30.VI.06, CFQ, XVP), i dels primers cabussets (1 ex. el 27.VI.06, XVP, CFQ).

Durant el juliol la forta calor no convidava a sortir a veure ocells, tot i això s'ha continuat fent un seguiment de les noves llacunes. A la dels Amaradors encara es va veure el corriol petit (2 exs. el 1.VII.06 i 1 ex. el 23.VII.06, CFQ), i a la llacuna de l'Artiga van anar apareixent ocells com les polles d'aigua (2 exs. el 9.VII.06, CFQ), el bernat pescaire (1 ex. el 31.VII.06, CFQ), els cabussets apunt per criar (4 exs. el 13.VII.06, CFQ), el corriol petit (1 ex. el 1.VII.06 i 2 exs. el 4.VII.06, CFQ, JBV) la xivita (diverses observacions durant tot el mes d'1 a 2 exs.), blauet (1 ex. en diverses ocasions) i fins i tot abellerols en migració feien una festa atipant-se de libèl·lules. Mentre s'han observat alguns migrants o estivals no nidificants com les xivitones (4 exs. l 23.VII.06 i 1 ex. el 30.VII.06 a l'Estany, CFQ), els martinets de nit (3 exs. sobre l'Estany el 8.VII.06, XVP), cigonyes a l'abocador (màxim de 25 exs. el 27.VII.06, MDM, SCI) i un milà reial (1 ex. a l'abocador el 30.VII.06, CFQ).

Finalment al sec agost hem continuat amb el festival a les noves llacunes, amb 4 martinets blancs als Amaradors (13.VIII.06, JMR, MZN), un màxim de 12 cabussets a la llacuna de l'Artiga el 18.VIII.06 (JBV, CFQ, BGE i XVP), i amb observacions de xarxet (1 ex. el 25.VIII.08 a l'Artiga, CFQ, JBV), una gran concentració de collverds (77 exs. el 4.VIII.06 a l'Artiga, CFQ), xivitones (Màxim de 3 exs. el 25.VIII.06, CFQ, JBV), xivitones i corriols petit (4 exs. el 4.VIII.06, BGE, possiblement els joves nascuts als Amaradors, vistos a la nova llacuna d'en Margarit encara seca). Interessants observacions de gaig blau en migració (2 exs. a Sant Esteve de Guialbes el 14.VIII.06 CGN), i concentracions espectaculars de milà negre (72 exs. el 2.VIII.06 a la resclosa de Serinyà; i 24 exs. a l'abocador el 5.VIII.06, CFQ) i de cigonyes (269 el 10 i 11.VIII.06 entre Mata i Can Puig i a l'abocador; i 415 exs. el 27.VIII.06 aturades a tot Banyoles).

Observadors:

ARVA: Albert Ruhí; BGEA: Bienvenido Gomez; CFQA: Carles Feo; CGNA: Carme Gassiot; CRXA: Concepció Riera; JBVA: Jordi Burch; JGT: Jordi Gratacós; JLBA: Jaume Llorens; JLS: Joan Luengo; JPJA: Joan Pontacq; JRGA: Josep Maria Rodríguez; KRXA: Kevin del Rey; LZHA: Lluís Zamora; MCLA: Miquel Campos; MDMB: Marta Darnés; MZNA: Maria Zaragossa; PGXA: Pablo Garcia; QPR: Quim Pou; SCIA: Sergi Castillo; SRXA: Salvador Ros; VRXA: Anna i Vulcano Ruiz; XVPA: Xavi Vila.

El seguiment de les caixes niu d'ocells al Pla de l'Estany

Sóc un estudiant de 2on de Batxillerat interessat en el món dels ocells i em vaig plantejar fer el treball de recerca de batxillerat sobre les caixes niu, aprofitant la col·locació d'aquestes caixes i l'experiència que havia iniciat Limnos l'any 2002.

Resultats del seguiment del 2005

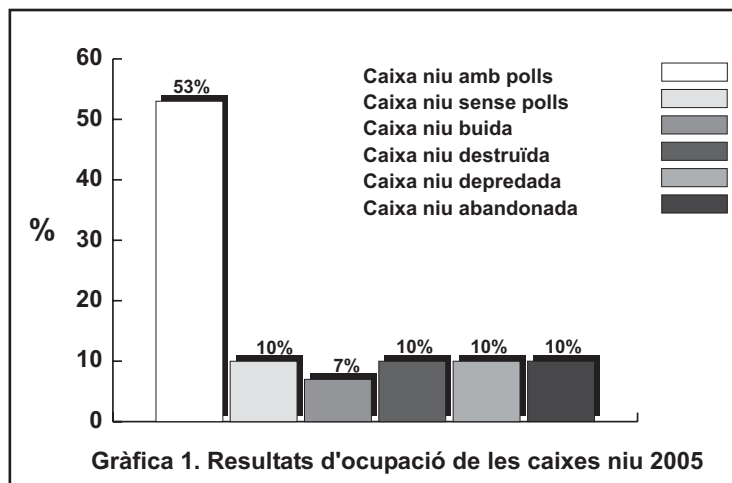
Els resultats d'ocupació per ocells de les caixes niu en percentatge que han tingut les diferents caixes niu són (gràfica 1): d'un 53% (16 caixes niu de 30), o sigui, més de la meitat s'han reproduït sense cap dificultat i amb total normalitat. Un 10% (3 caixes niu de 30) van ser abandonades pels pares un cop ja havien començat la posta, per motius desconeguts. Un 10% (3 caixes niu de 30) van ser depredades, tot i la peça protectora hi ha hagut un % d'ocells que han estat depredats, majoritàriament per ratolins, ja que en moltes d'elles se'n trobaven excrements, la peça

protectora no pot actuar contra aquests depredadors, perquè es poden ficar molt fàcilment pel forat d'entrada i accedir als polls o als ous pel mateix lloc on passen els mateixos progenitors d'aquella niada. Un 10% (3 caixes niu de 30) van ser destruïdes, aquestes queien a terra i es xafaven, segurament pels forts vents en algunes dates. Un 10% (3 caixes niu de 30) hi va haver sense polls, això vol dir que els habitants d'aquella caixa niu van arribar a fer niu, però mai no hi va haver presència d'ous ni polls, podria ser que algun niu ja hi fos d'anys anteriors. I finalment, només un 7% (2 caixes niu de 30) no van ser ocupades en cap moment del seguiment.

Els resultats de les postes en un total de 30 caixes niu van ser els següents: en la primera posta hi va haver 114 ous i 104 polls. En la segona posta hi va haver 77 ous i 74 polls. I finalment en la tercera posta hi va haver 58 ous i 44 polls. Podem observar com el nombre d'ous i de polls és molt més elevat en la primera posta que en les altres dues, un dels factors podria ser que les caixes niu estiguessin plenes i aquests no trobessin prou espai per fer el niu, un altre factor segurament va ser la calor generada pels mesos més calorosos de l'estiu fent que els ocells perdessin el seu instint de reproduir-se, i un altre factor determinant podria ser la manca d'aliment, ja que si els mateixos progenitors tenen dificultats per mantenir-se ells mateixos o no troben gaire aliment, difícilment faran una nova posta.

Els resultats de les mitjanes d'ous i polls de les primeres postes de cada any, van ser els següents: 4 ous i 2,8 polls per caixa, l'any 2002 en 10 caixes niu. 2,5 ous i 2 polls per caixa, l'any 2003 en 15 caixes niu. 3 ous i 2,72 polls per caixa, l'any 2004 en 27 caixes niu. i 3,8 ous i 3,47 polls per caixa, l'any 2005 en 30 caixes niu. Tot i així les dades no són molt significatives, ja que tret dels últims 2 anys es disposava de poques caixes niu.

Les espècies que han habitat les caixes niu en major nombre són les mallerengues carboneres (*Parus major*) amb un total de 169 ous i 154 polls en 18 caixes niu, en segon lloc les

mallerengues blaves (*Parus caeruleus*) amb un total de 62 ous, i 51 polls en 9 caixes niu, i finalment tenim els pardals xarrecs (*Passer montanus*) amb un total de 18 ous i 17 polls en 3 caixes niu.

A les zones on el Pardal xarrec es reproduïa eren les caixes que estaven més a prop del càmping de Banyoles, per tant les zones més urbanes, mentre que la mallerenga carbonera i la mallerenga blava habitaven la

resta de les caixes niu, i en un nombre molt més gran, la mallerenga carbonera. Durant el seguiment realitzat l'any 2005, quant a ocupació, s'ha observat un domini aclaparador de mallerenga carbonera (*Parus major*). Probablement perquè la seva població és molt més elevada o perquè prefereix aquest tipus de caixes niu, o perquè és més forta que les mallerengues blaves i les fa fora. A la vegada el pardal desplaça a les mallerengues quan les caixes estan prop de zones habitades o quan fa molt temps que estan penjades.

Una altra dada a tenir en compte és el material que utilitzen els habitants de les caixes per acondicionar i fer el niu a l'interior de la caixa de fusta. El procés per obtenir aquestes dades és el següent: Quan vam anar a netejar les caixes niu, de cada caixa apuntàvem tants punts com dits hi havia d'aquell material, el material més abundant va resultar ser la molsa amb un 32%, l'herba seca amb un 18% era molt utilitzada pels pardals xarrecs ja que emplenaven tot el niu d'aquest material, les plomes un 17%, el pèl un 18%, que en gran part dels casos formava la silueta del cercle del niu, i finalment amb un 9% de branquetes i un 6% de fruit de pollancre, molt vistós durant la primavera als voltants de l'estany i amb aquest últim tipus de material acabaven de polir els nius. El material del que disposaven els ocells per fer el niu depenia molt de la vegetació que hi havia més a prop de la caixa.

Com a norma general s'aconsella la col·locació de les caixes niu a una alçada determinada i separades del tronc principal. Malgrat tot l'alçada no es considera una dada molt rellevant segons els resultats, ja que no s'han observat diferències significatives. A més normalment els arbres segons la seva forma no donen masses opcions de col·locar la caixa i finalment s'opta per acabar fent servir l'instint i el sentit comú per escollir el lloc on ubicar la caixa.

Segons la bibliografia (Ribot, J. I Vila, P. *Guía de las cajas nido y comederos para aves y otros vertebrados*. 2003) per mallerenga blava, la caixa havia d'estar penjada a més de 3 m, a 3 m per Mallerenga Carbonera i entre 2 i 5 m pel Pardal Xarrec. Un cop he recollit totes les dades he vist que en aquest estudi no es dona el mateix resultat. L'alçada on està la caixa no és una variable a tenir en compte, fet que l'atribueixo a la poca disponibilitat d'arbres vells i foradats on aquests ocells puguin fer el niu.

El freixe amb 8 exemplars i el salze també amb 8 exemplars són els arbres més utilitzats per col·locar les caixes. L'alzina amb 5 exemplars, i el roure amb 3 exemplars, també tenen un paper important. Mentre que el lledoner, l'om, el pi blanc i la morera, són els arbres on hi ha menys caixes niu penjades. L'arbre en principi no té cap importància, sempre i quan aquest es trobi en bon estat i no posi en perill la caixa niu.

Caixes niu experimentals

Finalment m'agradaria esmentar els resultats que han tingut les caixes niu que vam posar per experimentar. Intentant que noves espècies habitessin aquestes caixes, el resultat no va ser l'esperat, perquè no van ser ocupades pels ocells adequats. Tot i així el van ocupar mallerengues carboneres, fet que confirma la manca d'arbres vells amb forats, on aquestes espècies abundants aconseguixin reproduir-se. Per entendre la necessitat que tenen aquests ocells per

trobar niu, us explicaré una anècdota curiosa. Un company ornitòleg es va trobar un niu de mallerenga carbonera a l'alçada del terra. En principi, aquest fet no tindria res d'estrany perquè podia haver caigut de l'arbre, però la sorpresa va ser que aquell niu s'estava construint en un forat que feien les mateixes arrels d'un pollancre de la Font de la Puda. Aquestes espècies no troben on fer el niu, bàsicament perquè la vegetació del voltant de l'estany ha crescut molt ràpidament, per tant no hi ha arbres vells, i encara els pocs que moren, l'Ajuntament de Banyoles els retira per evitar riscos a la gent que passeja pels voltants de l'estany.

Caixes niu a les Estunes

Amb aquest treball, he après moltes coses que no sabia, com la utilitat de l'anellament, he conegut noves espècies d'ocells, els cants de les mallerengues, etc. i he viscut algunes experiències inoblidables com l'anellament d'un aligot, veure les femelles de mallerenga carbonera que no volien abandonar el niu ni quan obria la tapa, per anotar els resultats, la satisfacció de veure com els ous s'obrien, que els polls anaven creixent i que finalment sortien del niu intentant aixecar el vol per primer cop. Cada 15 dies que anava a fer la revisió de les caixes frisava per veure els resultats! I em sabia greu quan alguna

posta, a causa de la depredació no aconseguia tirar endavant.

De cares a l'any vinent espero continuar portant el seguiment de les caixes niu, i perquè no, posar més caixes niu de diferents mides per augmentar la probabilitat que aquestes siguin ocupades per noves espècies. Amb la finalitat d'ajudar a la natura a continuar creixent. Sempre he considerat molt important conèixer el nostre entorn, crec que és el primer pas per estimar-lo i conservar-lo.

Jordi Burch i Vinyals
Estudiant de 2n de Batxillerat

La Llúdriga torna a l'Estany de Banyoles

La llúdriga, un conegut mustèlid de costums aquàtics, ha tornat a l'Estany de Banyoles després d'uns cinquanta anys d'haver-hi desaparegut. Aquesta troballa augmenta les esperances per a la recuperació total dels valors naturals d'aquest ecosistema tan singular de casa nostra i del qual encara ens falta molt per conèixer.

L'espècie

De cos llarg i flexible, amb un pelatge espès de color marró brillant, té el cos adaptat perfectament a viure en el medi aquàtic. Els ulls i el nas estan en línia a la part superior del cos per no haver de treure molt el cap a fora de l'aigua mentre neda, les orelles petites es poden tancar quan s'enfonsa, i té unes membranes entre els cinc dits per facilitar la natació. Està especialitzada en la captura de peixos, però no desaprofita altres bestioles com els crancs de riu, musclos d'aigua dolça, les serps d'aigua, i les granotes. La seva activitat és crepuscular i nocturna, tot i que en llocs molt tranquils pot deixar-se veure de dia. Pot criar tot l'any i són molt mòbils arribant a recórrer fins a 20 km. en una nit.

Exemplar de Llúdriga

És una espècie territorial i

utilitza excrements i marques olfactivas per marcar el seu espai vital, sovint en llocs prominents de l'aigua sobre pedres o troncs. Aquests excrements d'una olor peculiar a peix, gens desagradable, són el millor sistema per detectar la seva presència.

La llúdriga a la comarca a principis de segle XX

La ignorància i l'ambició humana van provocar que durant anys l'home perseguís i eliminés totes aquelles espècies, especialment les depredadores, que considerava que el perjudicaven ("las alimañas"). No només els ocells rapinyaires, les guilles o les mosteles eren perseguides, sinó que també ho va ser la llúdriga, la pell de la qual a més tenia un valor afegit per la seva bona qualitat. Aquesta persecució, la

constant pèrdua d'hàbitats i la contaminació dels cursos fluvials, van portar la llúdriga a una situació crítica a la comarca a mitjans segle XX. El fill de F. Darder en un llibre de primers de segle XX ja parlava de la llúdriga com un enemic dels peixos, i per tant enemic de l'home. Segons Massip (Els Mamífers. Fauna comarcal, 1983) les últimes dades són d'un exemplar al Garrumbert a Fontcoberta el 1962, i considera a l'espècie pràcticament extingida des de fa 25 anys (corresponent actualment als anys 1960s). Segons les dades recollides, la llúdriga era present als cursos fluvials com el Fluvià, el Terri i afluents, era abundant a l'Estany de Banyoles, i sovint s'endinsava pels recs de Banyoles a la recerca de peixos tot escapant de paranys i dels obstacles que trobava.

La recuperació de la llúdriga a Catalunya

Si hem comentat que a mitjans de segle XX la llúdriga ocupava tots els rius de Catalunya, ja a l'any 1980 havia desaparegut de la major part del seu territori natural, i només es coneixia l'existència de 30 exemplars sobretot en àrees de muntanya. L'any 1995 per iniciativa de l'APNAE (Ass. d'Amics del P. N. dels Aiguamolls de l'Empordà) es

va iniciar un programa de reintroducció de la llúdriga a la Muga i al Fluvià. Es van alliberar 42 exemplars procedents d'Extremadura, Astúries i Portugal. El 2001 ja havien recolonitzat el Fluvià des de l'Alt i Baix Empordà, al Pla de l'Estany i a la Garrotxa i havien saltat al riu Ter i Daró. De fet es va alliberar un dels exemplars a la desembocadura del riu Ser a la resclosa de Serinyà (Reserva de l'Illa de Fares). Des de llavors la recuperació de l'espècie ha estat imparable, coincidint amb una certa millora de la qualitat de l'aigua dels nostres rius i evidentment, la protecció de l'espècie de la caça. Els últims anys s'ha confirmat la seva presència habitual i abundant al tram de riu Fluvià al pas per la comarca del Pla de l'Estany.

L'arribada de la llúdriga a l'Estany

De fet era només qüestió de temps que la llúdriga arribés a l'Estany. La gran mobilitat de l'espècie, la bona qualitat de les aigües de l'Estany de Banyoles i el bon estat de les poblacions de zones properes ho feien del tot probable. El juny del 2002 es veia un exemplar al Terri al Molí de Borgonyà, en un lloc on el riu Terri presenta la seva millor cara i on hi ha abundant peix, i el 16/8/2002 una llúdriga travessava la carretera d'Olot a les Coves de Serinyà, tot seguint el Serinyadell, afluent del Ser. No podem saber si la via de colonització ha estat des del sud pujant des del Ter pel Terri, passant pels recs de Banyoles, o seguint la Canaleta fins saltar el Puig de Sant Martirià; o una via nord a través del Ser, el Serinyadell i saltant pels turons que volten l'estany, les dues són del tot viables i possibles. Des de feia temps que corrien rumors de possibles llúdrigues a l'Estany i no cal rebutjar la possibilitat que ja se n'hi hagués passejat alguna anteriorment.

Naturalistes locals membres de Limnos vam realitzar la primera troballa d'unes restes d'excrements de llúdriga a la riera d'en Morgat durant el mes de maig de 2006. Eren restes fresques que van ser revisades per experts en el seguiment de llúdrigues. Posteriorment al llarg del mes de juny es van anar localitzant nous rastres marcant territori, primer a la riera de Morgat i a la riera de Lió, i després al rec Major, al rec de la Figuera d'en Xó, al rec d'en Teixidor i a l'estanyol d'en Montalt. També des del Consorci de l'Estany s'havien trobat rastres de llúdriga i es va decidir aprofitar per fer una roda de premsa multitudinària per presentar el nou inquilí de l'estany de Banyoles on van participar els representants dels ajuntaments de Banyoles i Porqueres, del Consorci de l'Estany, de la Fundació Territori i Paisatge, de Limnos i de la Universitat de Girona.

La recuperació de la llúdriga a l'Estany ha estat possible gràcies a molta gent. Limnos ha treballat des de fa més de 15 anys per la recuperació de la qualitat de l'aigua dels

nostres rius i rieres, per la protecció de l'Estany i per la recuperació de les zones humides. Els ajuntaments amb estires i arronses han aconseguit prohibir activitats perjudicials com l'esquí nàutic, regular la pesca i ha millorat la vegetació de les ribes, i l'actual Consorci de l'Estany, que hauria de ser el nucli del futur òrgan de gestió del parc natural, està desenvolupant un projecte Life que hauria de garantir una recuperació parcial d'aiguamolls i zones humides molt interessants. La resta de feina l'ha fet la mateixa natura que ha mostrat des de sempre una gran resistència i una gran capacitat de recuperació per sobreposar-se a la pressió i a la destrucció a la que la sotmet l'espècie humana. Evidentment tot té un límit i hem de començar a plantejar-nos de forma seriosa de canviar el sistema de desenvolupament territorial si no volem hipotecar el futur de la llúdriga i de tots els animals que la seva imatge aixopluga. Això no només s'aconsegueix creant un parc natural, sinó garantint una regulació de les activitats humanes i desenvolupant programes per a la restauració d'ambients naturals i per a la recuperació de les espècies en perill. Ha d'arribar un dia que puguem gaudir des de qualsevol racó de l'estany, de la imatge d'una llúdriga passejant-se tranquil·lament per les aigües i paratges del nostre admirat estany.

No cal dir que per Limnos aquest fet ha suposat una gran satisfacció, ja que es fa necessària una bona notícia de tant en tant per mantenir la moral ecologista alta. La notícia és d'una gran rellevància per accentuar els valors naturals de l'Estany de Banyoles, i és d'especial simbologia per a la nostra entitat, ja que ha estat la imatge del nostre logotip, i la seva recuperació a l'estany ha estat un dels objectius principals de l'entitat des de la seva fundació el 1987. Esperem que puguem celebrar algun dia que la llúdriga es reproduïxi a l'estany, llavors voldrà dir que entre tots plegats alguna cosa haurem fet bé a favor de la natura.

100 Noticiaris Naturalistes, un munt d'il·lusions

Ja fa 100 números del primer NotNat, de l'any 1997, que va néixer com una petita secció dins d'aquest nostre Butlletí que és el Xot, "un xic de tot". Allò que començà com el "Noticiari Naturalista de Girona" es convertí, amb la generalització del correu electrònic, en una de les eines més potents de divulgació de la natura a nivell local. Al cap de cinc anys, el "Noticiari Naturalista de Girona i rodalies" havia incrementat considerablement el nombre d'observadors -i de destinataris!-, quan el seu disseny canvià lleugerament, adaptant-se als nous temps. Aquest mes d'abril de l'any 2006, ja podem celebrar que, puntualment, el NOTNAT ha anat sortint 100 mesos seguits. Amb un àmbit territorial comarcal, més de 5000 observacions s'hi han publicat, prop de 300 observadors hi han participat, milers de persones l'han rebut i un teixit ciutadà immens, d'una manera o altra, s'hi ha vist implicat.

Allò que començà com una iniciativa pionera ben aviat es consolidà i, alhora, ha anat trobant companys de viatge... a les comarques veïnes del Pla de l'Estany, la Plana de la Selva o la Garrotxa, per exemple, s'ha seguit el camí obert per la modesta publicació gironina. Però probablement us preguntareu: val la pena acumular centenars de correus electrònics, ordenar-los i redactar-ho en forma de llarga epístola? Què és allò que mogué, primer al seu iniciador, Ponç Feliu; i més tard també a l'Albert Ruhí i a l'Aleix Comas, a recollir sistemàticament tantes observacions i difondre-les, mes a mes?

Les raons són moltes. No només calen eines com aquesta per evitar perdre cites i observacions, sinó també per crear teixit i estimular l'entusiasme de la observació. També per a observar, descobrir i, per què no, gaudir. Però potser, també, per recordar que malgrat som capaços d'urbanitzar, pavimentar, desviar o desdoblant; continuem vivint en un entorn natural i, més enllà de les nostres cabòries, el planeta continua bategant. I, ens n'adonem o no, aquest prodigi que és la natura; els seus ritmes, amb les estacions; les papallones dels jardins o les orenetes que anuncien, cada mes de març, l'arribada de la primavera, ens en volen fer partícips. Ho descobrireu consultant aquesta publicació, o encara millor, subscriuint-vos-hi, a www.ateneunaturalista.org.

Perquè la Natura, que és Cultura, és a cada racó. Només cal parar-hi atenció!

Visita del grup Oxygastra a l'Estany de Banyoles.

Oxygastra, grup d'estudi dels odonats de Catalunya, és un grup format el juny del 2003 i incorporat a la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) com a grup de treball des del gener del 2005, amb la finalitat d'estudiar i difondre el coneixement i la conservació dels odonats, popularment coneguts com a libèl·lules, espiadimonis o cavallets del diable. Aquesta

associació es dedica a fer sortides de camp, estudis i difusió sobre el món dels odonats. Podeu trobar informació a: www.oxygastra.org.

Aquesta entitat va fer una visita sorpresa a l'Estany de Banyoles el dissabte 1 de juliol. Després de la recent redescoberta de l'espècie *Selysiothemis nigra* (espècie de la qual només hi havia una cita antiga a Banyoles i una de més moderna al litoral Tarragoní d'en Paul Muller en tot Catalunya) a Banyoles per part de'n Mike es va organitzar una sortida a l'estany de Banyoles. A part de capturar els primers *S.nigra* de la història d'Oxygastra es va completar la millor sortida del grup amb 21 espècies d'odonat en un sol dia. Heus aquí el llistat resultant:

Calopteryx aemorrhoidalis
 Platycnemis acutipennis
 Platycnemis latipes
 Coenagrion caerulescens
 Coenagrion puella
 Erythromma lindenii
 Ischnura elegans
 Ceriagrion tenellum
 Anax imperator
 Anax parthenope
 Aeshna isosceles
 Oxygastra curtisii
 Onychogomphus uncatus
 Crocothemis erythraea
 Libellula fulva
 Orthetrum brunneum
 Orthetrum cancellatum
 Orthetrum coerulescens
 Selysiothemis nigra
 Sympetrum fonscolombii
 Trithemis annulata

Resolució dels Premis i inauguració de l'exposició de fotografies del VI concurs de natura dedicat a "Els Boscos" (primavera 2006)

El 21 de juliol de 2006 es va celebrar l'entrega de premis i la inauguració de l'exposició de les fotografies del VI Concurs de fotografia de la natura dedicat al tema de "Els boscos" organitzat per Limnos, el Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles i la Facultat de Ciències de la UdG.

La participació en aquesta sisena edició del concurs ha estat molt satisfactòria amb unes 130 fotografies de 50 participants, la majoria imatges de boscos i de bolets, però algunes intentant explorar i buscar altres significats al concurs, fet que també interessa als organitzadors. S'han seleccionat 44 fotografies, entre les quals les guanyadores i les finalistes, que formaran part de l'exposició. L'exposició restarà oberta

del 22 de juliol al 30 de setembre a la Sala de Plens de l'Ajuntament de Banyoles.

Els guanyadors d'aquesta edició han estat els següents:

- Primer premi: Asier Castro de la Fuente amb tres fotografies de boscos de Navarra.
- Premi a la millor fotografia al Pla de l'Estany: Joan Riart Vendrell, amb una imatge d'un pitroig entre uns freixes de l'Estany de Banyoles.
- Premi a la millor fotografia d'un autor jove: Gemma Planas Mateu, amb una imatge d'una papallona sobre una planta en flor.
- Premi Especial a la fotografia d'un bolet: Eva Coll Sala amb la imatge d'una múrgula.
- Premi Especial a la millor fotografia de la Universitat de Girona: Àlex Àmbit Frutos amb una imatge d'un bosc.

Des de les entitats felicitem a tots els guanyadors i agraïm a tothom la participació en el concurs. Així mateix convidem a tothom a participar a l'edició de l'any vinent el tema del qual serà "L'aire, amb els éssers vius que habitualment utilitzen aquest medi i els diferents tipus d'elements, llums i colors que s'hi poden trobar de forma natural."

L'Estany de Banyoles facilita aigua per apagar els incendis de primers d'agost a les comarques gironines.

L'Estany de Banyoles és una zona humida d'importància internacional, però no només per les importants funcions ecològiques i hidrogeològiques que s'hi desenvolupen, sinó també pel fort component cultural i social que hi està associat. Entre els valors que cal incorporar a les zones humides hi ha el control d'inundacions, el subministrament d'aigua potable o l'augment de la recàrrega dels aqüífers, així com, tal com s'està comprovant aquests dies, el seu valor per a l'extinció d'incendis.

No podem valorar econòmicament el que suposa i ha suposat poder gaudir durant anys i anys d'un espai natural com l'Estany de Banyoles pels ciutadans del Pla de l'Estany i de les comarques gironines, aportant aigua per les necessitats humanes i per al creixement industrial. Això no té preu, per això cal retornar tot això que l'Estany ens dona en forma de respecte per la natura i per la seva dinàmica natural, i reconèixer el seu valor passa per la declaració d'un parc natural i per la regulació dels seus usos. Els animals, plantes i l'aigua que aguanten el passar constant dels avions per sobre l'estany s'ho mereixen.

Limnos demana més control de la contaminació acústica al front d'Estany

El mes d'agost Limnos va demanar a l'Ajuntament de Banyoles un control efectiu de la contaminació acústica que provoquen els establiments de restauració i d'oci nocturn del front d'Estany que tenen terrasses a l'aire lliure. Els valors límits d'immissió per a les activitats potencialment productores de sorolls es fixen, segons el Reglament d'Activitats de l'Estany (RAE), en 55 decibels (dB) durant el dia i 45 dB durant la nit amb l'objectiu d'assolir "uns nivells de soroll ambiental en l'entorn natural que garanteixin l'adient protecció de l'entorn i el compliment de les normes de qualitat ambiental". Molts establiments superen amb escreix aquests límits especialment durant la nit a causa de l'alt volum de la música. Així els 45 dB corresponen al soroll d'una conversa normal i, tot i que no s'han fet mesures sobre el terreny, podem assegurar que els nivells d'immissió d'aquests establiments se situen entre els 70 dB i els 90 dB, que és el que correspon a un bar musical.

És inconcebible que determinats establiments que se situen al costat de l'Estany de Banyoles optin per un model d'oci nocturn calcat al que es practica a la plaça de les Rodes o a la zona industrial de la Farga. Justament el que cerquen la major part dels seus clients és la tranquil·litat i el gaudi que suposa estar prop d'un espai natural. A més és evident que el soroll que provoquen té efectes negatius per la fauna fet que s'agreuja per la facilitat de transmissió d'una banda a l'altra de l'Estany ja que l'aigua no amorteix el soroll.

Gairebé 700 cigonyes han passat aquesta tardor pel cor de la comarca del Pla de l'Estany, incloent un espectacular descans de més de 400 cigonyes a Banyoles ciutat.

La nit del dijous 10 d'agost diversos grups de cigonyes es van aturar a mitja tarda per passar la nit a Mata, a Can Puig

Estol de cigonyes sobre el campanar de l'església de Santa Maria dels Turers

i a altres zones de la comarca. Durant el matí de divendres 11 d'agost es va localitzar un grup de 56 cigonyes a Mata i, més tard, unes 268 a l'abocador de Puigpalter (entre les quals ja hi havia les de Mata barrejades) que havien passat la nit sobre edificis alts, grues, i sobre línies elèctriques des de Mata a l'abocador de Puigpalter. Durant la nit 4 exemplars van morir electrocutades a Mata (Porqueres) i van provocar un petit incendi sofocat gràcies a l'acció de veïns, bombers i mossos d'esquadra, fet que va provocar també algun tall de llum. Fins al moment s'han recollit un total de 9 exemplars morts per electrocució, a més de les 4 de Mata, una altra va ser vista a Puigpalter, una altra al costat de l'Ajuntament de Porqueres, dues prop Can Puig a la zona industrial i una altra en un jardí d'una casa no localitzada.

Un altre grup de més de 400 cigonyes va fer parada per dormir el diumenge 27 d'agost a la tarda a la ciutat de Banyoles. L'espectacular grup va ocupar la totalitat dels edificis elevats i grues de la construcció de la ciutat de Banyoles davant la sorpresa de la gent que sortia embadalida a gaudir de la visió d'aquestes fantàstiques bèsties. Les cigonyes es van localitzar al Monestir, a l'església de Santa Maria de Banyoles, a l'antena de Correus, a la Nutrex, als pisos de la Caixa, a diverses grues de la construcció del Barri Vell i passeig de la Indústria, es van aturar als arbres, antenes i teulades de les cases del turó d'en Ramís (entre Ajuntament i Can Manxa) i encara grups més dispersos en teulats, antenes i altres edificis. Al matí següent els ocells es van enlairar formant dos estols immensos que van continuar el seu viatge cap al sud.

Les cigonyes estaven anellades i provenien d'Alemanya, Suïssa i França. Per tal de fer un seguiment del viatge de les cigonyes quan són polls a dins el niu se'ls col·loca una anella metàl·lica a la pota i sovint una de plàstic de PVC que es pot llegir a distància amb un telescopi. Des de l'any 2000 s'han enregistrat de forma habitual estols importants de cigonyes que utilitzen una via migratòria que passa just per la nostra comarca i solen aturar-se a la nostra ciutat o en altres punts de la comarca. Les dates de pas són des de mitjans d'agost a primers de setembre, i la majoria de grups passen entre el 20 i 30 d'agost, un ritual gairebé cronometrat any rera any. Aquestes cigonyes acabaran viatjant cap a l'estret de Gibraltar on travessaran cap a l'Àfrica on passaran l'hivern tot aprofitant la poca distància entre els dos continents. A la primavera tornaran a pujar cap al centre d'Europa per crear-hi, però normalment fan servir una altra ruta lluny de la

nostra comarca.

Cal insistir sobre la greu amenaça de les línies elèctriques per a aquesta espècie, i tot i que en molt casos les col·lisions són gairebé impossibles d'evitar, les companyies elèctriques haurien de fer un esforç per la renovació de les línies antigues i per la utilització de sistemes menys perillosos pels ocells en les torres elèctriques. No cal que fem referència (o si que ho hem de fer?) a la polèmica i mal justificada línia d'alta tensió, tothom ja deu entendre el que suposen aquestes macroinfraestructures per la natura...

Nou traçat de la MAT

A principis d'agost el Govern de la Generalitat va presentar un nou traçat de la línia de 400 kV entre Juià i Figueres. A l'alçada del Pla de l'Estany la nova proposta passa per l'actual corredor de 132 kV, a l'est de l'autopista AP-7, de tal manera que el municipi de Vilademuls pràcticament no la veurà (de 7,8 quilòmetres a 500 metres). Per contra Viladasens, Cervià de Ter i Saus-Camallera seran els nous municipis afectats. Davant d'aquesta proposta Limnos recorda que hi continua havent tres municipis del Pla de l'Estany afectats (Palol de Revardit, Cornellà del Terri i Vilademuls) i vol expressar tota la solidaritat amb els nous municipis afectats. El rebuig de la Plataforma No a la MAT, de la qual forma part Limnos, no es fonamenta en un

traçat concret sinó en el model energètic que comporta la MAT, basat en la generació d'energia lluny dels centres de consum, el que obliga a realitzar aquestes infraestructures tan impactants.

El Pla de l'Estany queda exclòs de l'ampliació de la Xarxa Natura

El 5 de setembre el Govern de la Generalitat va aprovar definitivament la proposta d'ampliació de la Xarxa Natura 2000, de tal manera que queda definitivament protegit mitjançant aquesta figura un 30% del territori català. Malauradament el Pla de l'Estany ha quedat exclòs d'aquesta ampliació, de tal manera que només formen part de la Xarxa Natura 2000 el PEIN de l'Estany de Banyoles, el PEIN de Rocacorba i la llera del riu Fluvià. D'aquesta manera no s'han

Xavier Almanza

Pancarta NO A LA MAT a Santa Llogaia del Terri

Estanyol de la Coromina (Sant Miquel de Campmajor)

inclòs els dos espais que Limnos havia proposat: el Ritort i estanyols de Sant Miquel de Campmajor i les valls del Terri i el Revardit. Aquests dos espais formaven part de l'informe redactat per les entitats ecologistes de les Comarques Gironines (amb el suport de tècnics ambientals i professors universitaris) on hi constaven tots aquells espais que es demanava incloure a la Xarxa Natura seguint els criteris de representació d'espècies i hàbitats a nivell europeu. En el cas del riu Ritort i els estanyols de Sant Miquel de Campmajor se subratllava la presència de vernedes, vegetació hidròfita, herbassars aquàtics, alzinar muntanyenc i també de barbs de muntanya. Pel que fa al Terri i el Revardit es destacava la presència d'importants vernedes i hàbitat riberenc, cranc autòcton i barb de muntanya.

Limnos es reuneix amb el PSC i ICV

Durant el mes de setembre Limnos ha mantingut reunions amb el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC) i Iniciativa per Catalunya-Verds (ICV) a petició dels dos partits polítics, que estan realitzant trobades amb diverses entitats per preparar el programa electoral de les properes eleccions al Parlament de Catalunya. La reunió amb el PSC va tenir lloc el 6 de setembre amb la presència dels regidors Jordi Bosch i Núria Carreras i la reunió amb ICV el 19 de setembre amb la presència del diputat Joan Boada, el delegat de medi ambient a Girona Biel Jover i diversos membres de la secció local de Banyoles.

Durant les trobades Limnos ha reclamat, entre altres aspectes, que la declaració del Parc Natural de la

Conca Lacustre de l'Estany de Banyoles es faci aviat i inclogui el màxim nombre d'espais possibles, que el Pla director urbanístic del Pla de l'Estany permeti crear una anella verda al voltant de l'àrea urbana de Banyoles i eviti la construcció de la ronda oest, que es realitzi una regulació de l'extracció d'àrids a nivell de tot el riu Fluvià i que s'avanci en la declaració dels recs de Banyoles i el seu patrimoni associat com a bé cultural d'interès nacional.

Els veïns de Mieres es manifesten en contra de la reforma de la carretera Gi-524.

L'objectiu dels veïns és mostrar el rebuig al projecte de reforma de la carretera Gi-524 en el tram que uneix aquest municipi del Pla de l'Estany amb Mieres, a la Garrotxa. Argumenten que és innecessari perquè en el tram hi passen pocs cotxes i hi ha pocs accidents. Les altres accions que han dut a terme, ha estat el repartiment de fulls informatius a diversos punts de Mieres i la recollida de signatures contra el projecte. En l'actualitat ja tenen registrades més de cent firmes. El grup de veïns de Mieres considera que si es retoca la carretera tal i com especifica el projecte inicial caldrà construir talussos

I tu, què fas pel teu entorn?

Creus en la **sostenibilitat** com a millor alternativa de futur?
 Creus en els **valors naturals** i paisatgístics del Pla de l'Estany?
 Penses que som els ciutadans els que hem de fer el primer pas per millorar la **societat**?
 Penses que el que podem fer tots i **cadascun** de nosaltres suma?

Si has contestat sí a totes o alguna d'aquestes preguntes, és que penses com Limnos. Fes-te soci per col·laborar amb nosaltres.

Els socis de Limnos poden assistir a les reunions de la Junta, aportar propostes de millora de l'entitat i reben quatre trameses anuals, per correu, a casa seva, amb la revista "La Llúdriga" i altres informacions d'interès.

QUOTA D'INSCRIPCIÓ ANUAL

- Fins a 18 anys: 12 euros Soci protector: 45 euros (mínim)
 Quota normal: 25 euros Altres:euros

